

Naročnina mesečno
25 Din, za inozemstvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/I

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050. — nočna 2996. 2994 in 2050

SLOVENEC

Z nedeljsko prilogom »Ilustrirani Slovenec«

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in
10.349 za inserate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
pondeljka in dneva po prazniku

Ozadje volivnega boja v Avstriji

Mi smo na tem mestu napisali zelo ostre besede na naslov krščanskih socialistov v Avstriji. Nam se je vsled tega zamerilo. Toda niti ene črke ne moremo spremeniti na objektivni oceni zvezce krščanskih socialistov z nacionalističnimi strujami, ki se danes trgajo za Avstrijo. Za nas sta marksizem, ki hoče duševno dobrine podprtji materialnim in nacionalizem, ki hoče nadnaravne dobrine staviti v službo paganskemu obvezovanju plemenskih vrlin, enako nevarna in enako nasprotna krščanskim načelom.

Vendar pa se je idejna stran avstrijskih volivov razjasnila in sicer v bistvenih točkah. Krščanski socialisti sicer k temu niso veliko pripomogli. Razjasnitev je prišla od zunaj. Krščanski socialisti so šele zapazili, da so šli predalec, ko so od svojih zaveznikov sprejeli nekaj neprijetnih sunkov. Heimwehr na Nižjem Avstrijskem in na Stajerskem je ognjevitno protiširal proti temu, da bi se njen program spravil v sklad s programom stranke, kateri predseduje Vaugoin. Na Koroškem, kjer je bil boj med na krščanski podlagi stojecimi in liberalnosvobodomiselnimi strankami vedno najbolj izrazit, so se pristaši gen. Hülgertha koroškega Heimwehra, celo izrazili, da rajši glasujejo s svobodomiselnimi agrarci, kot pa s pobožnimi krščansko-socijalci. Slednji so torej opazili, da so šli v svoji volilni razboritosti predalec v sosednem taboru, nakar je sledilo takoj trenje presojanje položaja. Spraviti v zvezni državni zbor nekaj svobodomislecev več pod masko protimarksističnega bloka, to bi bilo s političnega stališča zelo kratkovidno početje.

Drugo dejstvo, s katerim se je krščansko-socijalna stranka hvala Bogu okoristila, je pa prišlo od strani katoliške hierarhije, ki se nikdar ne veže na kakšno politično stranko, in ki si v političnem boju obdrži trezno neodvisnost v presojanju moralnih vrednot, ki jih odkrivajo programi političnih skupin. Avstrijski škofje so zapazili, da vlada v sedanjem volilnem boju velika nejasnost in da preti nevarnost, da se bo marsikateri glas dobrega krščanskega volilca zgubil v temi načelne brezljivosti in v tej za sedanje avstrijske volitve tako izraziti anarhiji vrednot. Zato so kot pastirji katoliškega ljudstva morali napraviti jasnost. To se je zgodilo v pastirskem listu, ki je razsekalo vse zvozlane in zverižene politične kombinacije in intrige ter postavil avstrijskega volilca pred brutalno dejstvo, da se mora odločiti, da nastopi za Kristusa ali proti njemu. Pastirski list je imel ta blagodejen učinek, da je slekel vse maske številnim političnim barantačem in razgalil pravi pomen volilnega boja. Avstrijski škofje so rekli, da se vrši kulturni boj in da ni več čas za oklevanje, ampak da mora krščanski volilec glasovati za krščanska načela.

Protisnek svobodomiselstva in pa krepka beseda škofov sta spravila krščansko-socijalno stranko zopet na pravi tir, resnica se je izlučila iz nacionalističnega omota. Volilni boj je postal sedaj enostaven.

Stranek, ki si sedaj nasprotujejo, se ne delijo več v neki voden protimarksizem in v socijalizem, danes jih deli le ideja krščanstva. Izmed Heimwehrovcev bodo glasovali s krščanskimi socialisti oni, ki so krščanskega svetovnega naziranja, svobodomiselnici nacionalisti pa bodo nastopali samostojno. Skupina, ki se je zbrala pod pisano zastavo bivšega kanclerja Schoberja, je morala pokazati svojo pravo nemaskirano barvo in marsikateri oboževatelj Schoberjev je na svoje začudjenje zapazil, da je Schobrov blok samo drugo ime za svobodomiserno brodovo, katerega so politični viharji zadnjih deset let zredčili in raztepli na vse strani in ki se sedaj skuša zopet zbirati odet v suknji razzaljenega in ponizanega mesčana. Socijalistična stranka sama je bila istotno primorana, da brez ovinkov podčrta svoj protikrščanski program, ki hoče ločiti Cerkev od države, ki hoče razrušiti svetost zakona in izobčiti iz mladih vzgoje neobhodno potreben vpliv krščanske vere. Vse druge stranke, naj se zovejo Heimatbund, ali Landbund, ali nacionalni socialisti, ali komunisti ali Vsenemci, ali patriotski blok, bodo — ali hočejo ali ne, morale prevzeti odgovornost nase, da se dvigajo proti krščanstvu in da želijo kulturnega boja.

Mi smo krščanskim socialistom pa še posebej hvaležni, da so osobito še v vprašanju zaščite naše slovenske manjšine izrekli besedo, katero smo od njih že davno pričakovali. Če krščansko svetovno preprčanje ne bo več nudilo sredstev, da se zaščitijo božje in naravne pravice človeštva, kam pa naj potem gremo po pomoč. Kam naj se koroški Slovenci potem obrnejo?

Po našem preprčanju je razjasnitvev prišla malo prepozno, tako da uspeh ne bo tak, kot bi ga imeli pričakovati pri avstrijskem ljudstvu, ki je po svoji pretežni večini vdano krščanstvu, ter si je vsled nekaj taktičnih pogrešk Vaugoina in vsled neovirane nacionalistične gonje puščilo zmešati svoje politične preprčanje. Vendar je prišla še dosti zgoda, da bo krščanskim socialistom zasigurala če ne več pa vsaj isto število mandatov v novi zbornici, kot jih smo imeli v starj.

Kot sosedji Avstrije, ji želimo, da bi si v prihodnjih dneh izbrala parlamentarno večino, ki bo garantirala razvoj prijateljskih vez in med njo in med nami, ki bo med avstrijskim ljud-

Mussolinijev blok

Tajna vojaška zveza med Bolgarijo in Italijo

Sofija, 3. nov. p. Po najnovnejših vesteh je Bolgarska poslala generala Vlkova v zvezi s kraljevo ženitvijo v Rim, od koder se je vrnil v Sofijo in bo v kratkem podal ostavko na položaj bolgarskega ministra v Rimu.

To potrjuje >Narod<: General Vlkov je danes odpotoval v Rim, da preda svoje posle. Po vrnitvi bo prevzel v vlasti Ljapčeva resor vojne ministrstva.

Kombinacija z generalom Vlkovom ni v Bolgariji nikogar iznenadila. General Vlkov je že dolgo deloval na to, da bi merodajni činiteli bolgarskega javnega življenja ustvarili režim, ki bi pomenil restavraco Bolgarske v polnem smislu. To posebno v smislu njene borbe in težnje za revizijo neuillske pogodbe.

Vlkov je za časa svojega bivanja v Rimu sklenil v imenu bolgarske vlade in z odobritvijo najvišjega mesta tajno vojno zvezo med Bolgarijo in Italijo. Tendence, ki se žejavljajo v bolgarski in italijanski javnosti, da se Bolgariji omogoči nemoteno oboroževanje radi ohranitve miru na Balkanu, predstavljajo samo

eno klavzulo iz tega tajnega italijansko-bolgarskega vojnega sporazuma.

V zvezi z ženitvijo kralja Borisa, postopen uvajanjem diktature po fašističnem vzorec v Bolgariji se je zvedelo iz oposicijskih krogov, da sta bolgarska in italijanska vlada nedavno sklenili sporazum o izvozu bolgarskega žita v Italijo. Italijanska vlada želi na ta način podpreti bolgarski narod, ki se nahaja v najtežjem in najbolj kritičnem gospodarskem položaju v Evropi, ker je v Bolgariji 150.000 brezposelnih, ki bi utegnili postati zelo nevaren material za revolucionarno borbo.

V kombinaciji je, da stopi general Vlkov na čelo močne parlamentarne skupine iz sestave današnjega Demokratičnega sveta in da na ta način prisili od parlamentarnih in izvenparlamentarnih strani ugodno smer diktatorsko-fašističnega režima v popolnem soglasju vseh vojaških činiteljev in z pasivnim odobrenjem Ljapčeva, ki je nasprotnik take kombinacije.

Opozicijski krogi, zlasti pa zemljoradniki in socialisti, gledajo z največjo skrbjo na novo smer bolgarske politike. Ti krogi trdijo, da je v vprašanju nova organizacija držav, ki jim stoji na čelu Italija, ki ji je cilj, da paralizira vpliv male antante na razmere v sredini, pa tudi jugozahodni Evropi. Ta blok držav, bi imelo tvoriti Bolgarija, Grčija, Madjarska in Turčija. Prav tako trdijo ti krogi, da se je nedavno ob prilik obisk Bethlena v Angori in Sofiji to vprašanje podrobno obravnavalo in je ustanovitev bloka stvar bližnje bodočnosti.

Bolgarske manifestacije za Italijo

Sofija, 3. novembra. AA. »Rodni zaščitniki so priredili včeraj manifestacije pred italijanskim poslanstvom. Poslanik Piancentini je stopil iz poslanstva in so ga manifestantje dvigili na svoja ramena in nesli do bulvara Carja Osvoboditelja. Pri tej priliki je imel Piacentini govor, v katerem je med drugimi rekel, da čaka fašizem velika bodočnost.

Ministri na potovanju

Gozd. minister Serneč o našem gozdarstvu

Belgrad, 3. nov. m. Včerajšnji in današnji dan so ministri porabili ter napravili sestanke po Hrvatski in Slavoniji. V Karlovcu je imel zanimiv govor minister dr. Šibenik. Danes pa so imeli ministri sestanek v Osijeku, kjer je govoril finančni minister dr. Švrljuga. V dajšem govoru je obrazložil ukrepe, ki jih je vlada sprejela glede značaja davčnih bremen, kakor tudi, kaj se bo še v bodoči storilo, da bi se davčna bremena olajšala. Naglasil je, da se v finančnem ministru stalno gleda na to, da se popravi uprava tako, da ne bo ničesar imel vzroka se v bodoče privlečati.

V Ogulinu je od ministrov govoril minister za šume in rude ing. Serneč, ki je v svojem govoru med drugim izjavil:

Vsi govorniki na današnjem sestanku so govorili o vprašanjih gozdarske industrije in gozdarskega sploh. Predno odgovorim na stavljeni vprašanje, moram glede svojega resora omeniti par stvari. Znano Vam je, da sem že pred mesecem prevzel ta resor. Med tem časom sem bil pol časa na potu, pol časa v Belogradu. (Burno odobravanje.) Nadejam se, da se bomo popolnoma razumeli. Povsod se govoril, da se gozdarstvo nahaja v veliki krizi. Res so razmere v gozdarski industriji težne, tako pri majhnih kakor pri velikih žagah.

Po poročilih, ki jih imamo v ministru, se lahko ugotovi, da je temu vzrok ruski dumping. Sovjeti so poslali mnogo ladji z lesom v Italijo in celo v Ameriko in Anglijo. Oni ponujajo predelan les po takih ceni, da tukaj ni vracanjan niti delavec, niti taksa, niti prevoz. Poleg tega moramo priznati, da je kvaliteta njihovega lesa boljša. Verujem, da to ne bo dolgo trajalo. Končno tudi Rusija ne bo mogla vzdržati dolgo z takimi cenami.

Druga stvar je, da ta kriza ni samo pri nas, marveč v celi Evropi, kajti produkcija živiljenjskih potrebsčin in industrijskih predmetov se ne nahaja v ravnotežju. Mi smo sedaj še v začetku te krize, ki bo lahko trajala še eno do dve leti. Vendar bomo lažje vzdržali to krizo, ker smo

kmetijska in agrarna država, dočim bodo v industrijski državi težave posebno prihodnje leto. To se živi tudi iz velikega števila brezposelnih v teh državah. To so samo konstatacija. Mi pa moramo vedeti tudi za vprašanje, kako ozdraviti to krizo. To ni samo vprašanje mojega resora, to znameno tudi resor trgovinskega, finančnega in prometnega ministra. Pričeli smo razmišljati o tem in mislim, da bomo v najkrajšem času tudi sklicali v Belogradu posebno anketno zastopnikov šumsko industrije, da bomo dobili nasvetne in predloge od zainteresiranih činiteljev.

Gledete opomb o nepravilnih licitacijah, kakor tudi o tem, da kmetje ne dobijo iz državnih šum lesa za popravilo svojih hiš, mislim, da je temu krije slaba uprava. To so v prvi vrsti krive napake uradnikov. Zato je potrebno, da se vsak pritoži proti takemu postopanju. Zagotavljam Vas, da se bo vsaka taka pritožba razumela in sprejela širokogradno. Take upravne napake se povsod dogajajo. So uradniki, ki so širokogradni, mnogi pa so tesnogrudni. Zato bom ponovno dal razpis, da morajo ljudstvo v tem oziru čim bolj pomagati.

Izjava bivših samostojnih demokratov

Belgrad, 3. nov. m. V tukajšnjih krogih se posebno komentira izjava bivših samostojnih demokratov na sestanku ministrov v Karlovcu. Ta izjava, ki so jo v imenu bivših pristaev demokratske stranke dali, se glasi takole:

V aktu kralja, s katerim dobiva država eno ime, narod in junaška vojska enotno jugoslovansko zastavo, vidimo odločen v važen korak v jugoslovanskem duhu in vidimo začetek izvajanja naše jugoslovanske nacionalne ideje. To dejanje pozdravljamo, ker je predpogoj urešenje naših idealov. Globoko smo prepričani, da leži bodočnost naše države v popolnem edinstvu. Smatramo za svojo dolžnost, da podpiramo vladino akcijo.

Brüning o zunanji politiki

Nemčija vztraja na politiki miru

Pariz, 3. nov. as. Nemški državni kancler dr. Brüning je berlinskemu dopisniku >Petit Parisien< dovolil velepomembni intervju, v katerem v jasni liniji določa zunanje politični program nemške vlade. Dr. Brüning izjavlja: Nemška zunanjska politika se bo nadaljevala ravno tako kar do sedaj na poli miru, odklanjajoč vse pustolovščine. Mi gremo po potu naravnega procesa. Ta zunanjska politika temelji na načelu lojalnega izvrševanja mednarodnih pogodb in miroljubnega sodelovanja narodov. Ta politika je postala skupno mnjenje daleko večine nemškega naroda. Iz tega skorog soglasnega mnjenja nemške politike rezultira tudi moč sedanje nemške državne zunanjske politike, ki v svoji neumorni kontinuiteti nikdar ni poskušala, izogniti se potrebnu pripravu za zavarovanje miru. Izpraznitev Potrenje je pomembna etapa na potu za uredničenje te

politike. Zdi se, da Francija ni prav ocenila težko gospodarske krize v Nemčiji. Dosedanje olajšave reparacijskih dolžnosti niso prinesle pričakovane gospodarske in politične olajšave. Problem varnosti se vedno zoper postavlja v ospredje kot izraz stalnega nezaupanja. Mogoče pa bo Francija vendarle prišla do prepričanja, da v razmerju proti razorenemu narodu ne more več zahtevati svojih pogojev glede varnosti, ne da bi spravila v nevarnost nedotakljivost svečano podpisanih pogodb.

Berlin, 3. nov. AA. Za Brüningovo vlado so nastale nove težkoči. Snoči se je sestal izvršni odbor ljudske stranke. Zaradi bolezni Scholtza je predsedoval Dingeldey, ki je v svojem govoru opozoril kancelarja Brüninga, da bo ljudska stranka prešla v opozicijo, ako bo vlada priznala socijalistom koncesije za njihovo sodelovanje..

Viharji in poplave v zapadni Evropi

Francija in Anglija najbolj prizadeti

Pariz, 3. nov. as. Včerajšnji vihar je napravil veliko škodo ne samo v Parizu, temveč tudi po vsej sredini in severni Franciji. Ponoči je vihar v Parizu podrl stebri nočne svetiljke, pri čemer je bil ubit en pasant. Reka Marne je strahovito narastla. Južno od Pariza je poplavljena vas Coulomiers. Tudi ob bretonski obali je vihar napravil mnogo škode.

London, 3. nov. as. Ob južni obali Anglike je divjal velik vihar, ki je napravil mnogo škode v pristaniških napravah in ogrožal številne parnice ter so pristaniški oblasti bežile več negrod.

London, 3. nov. as. Po današnjih poročilih je bil včerajšnji vihar ob angleški obali silnješki, kakor se je prvotno poročalo. Iz vseh pristanišč angleške

obale prihajajo vesti o klicih na pomoč. V pristanišču Shoeburness je trajal vihar samo dve minute, kar pa je zadostovalo, da je prevrnil mnogo avtomobilov, razkril strehe in metal po tleh številne pasante.

London, 3. novembra. AA. Včeraj zjutraj je divjal nad južno in srednjo Anglijo silen vihar. Trajal je samo pol ure. V tem kratkem času je pa ubila strela dva moža. Vihar je spremljal silen nalin. Prevрnil je več pešcev in

Kulturni boj v Litvi

**Razpust mladinskih organizacij — Oster pastirski list litvanskih školov
Odpoklic papeževega nuncijs?**

Kowno, 3. nov. ff. Litvanska vlada je razpustila vse katoliške mladinske organizacije. V cerkvenih krogih se pripravlja odpor proti tem ukrepom, ki so mladinsko odgojo odtegnili vplivu katoliške vere. Apostolski nuncij Bartoloni se pripravlja na odhod v Rim.

Varšava, 3. nov. ff. Na Litvanskem je nenačoma izbruhnil zelo nevaren konflikt med katoliško cerkvijo in med vlado. Znano je, da so krščanski socialisti, ali kakor se tukaj imenujejo, krščanski demokratje, zagovarjati misel zbljanja med Litvo in Poljsko, v dobrini veri, da bodo s tem koristili mirn in svoji domovini. Sedanja vlada, v kateri krščanski socialisti ne sodelujejo, pa stoji na stališču, da so pogajanja s Poljsko nemogoča, dokler vprašanje Vilne ni rešeno. Da bi odtegnila mladino vplivu katoliških organizacij, je litvanska vlada nenadoma in nepričakovano razpustila vse katoliške omladinske organizacije. Mimogrede povedano, se je to izvršilo čisto proti predpisom konkordata, ki izrecno dovoljuje obstoj katoliških mladinskih organizacij.

Iz Kowna se poroča, da je razpust mladinskih društev učinkoval zelo razburljivo na vse kroge. Katoliška hierarhija se je takoj odločila zavzeti načelno stališče in nastopiti za pravice, predvidene v konkordatu. Razposlali so na vse župnije posebno pastirske pismo, v katerem

rem naglašajo pravico katoliške cerkve do vzgoje mladine. Ta pastirske list je bil prečitan javno po vseh župnih cerkvah cele Litve na dan Vsih svetnikov. Škofje pozivajo verenike, da ostanejo mireni, da se vzdržijo vsakega nepremišljenega koraka, ki bi se mogel tolmati kot upor proti ustavnim oblastim, vendar da je naredbo, da se naj mladina razide iz družbenih prostorov le na porabo sile, ter da naj se zaveda, da so sedaj prišli težki časi za katoliško ljudstvo, ko bo moralo z žrtvami pokazati, koliko je vdano svoji veri. Pastirske list se je dejansko tudi prebral po vseh župnih cerkvah med službo božjo. Iz dežele poročajo, da je prišlo do resnih spopadov med oblastjo, ki je hotela zapreti društvene prostore in med mladino, ki ni hotela prostovoljno zapustiti prostorov.

V političnih krogih ne obstaja noben dvom več, da se je kulturni boj že pričel. Vlada premisljuje, kako bo nastopila proti škofom radi pastirskega lista. Za enkrat prevladuje mnenje, da se mora vlada pokazati odločno ter sprejeti boj, katerega baje ona ni začela. Nekateri ministri pa naglašajo, da bi bil kulturni boj konec litvanske neodvisnosti, ki se mora boriti že tak proti stoterini težkočam, in ki bi notranjega razkola ne mogla prenesti.

Apostolski nuncij Bartoloni, ki se je dolgo

časa zmanj trudil, da bi preprečil usodepolni vladni dekret, in ki je tudi pomirjevalno vplival na škofe, se pripravlja na odhod v Rim, da tam poroča o položaju. Za enkrat izgleda, da ne bo dobil naslednika, ako se mu ob dvanajstih urih ne posreči prepričati vlado, da ni v njenem interesu in tudi ne v interesu litvanske države, da se vrže v notranji boj, o katerem ni mogoče predvideti, kake dimenzijske bo zavzel.

Litvansko časopisje se z veliko nervoznostjo peča z nastalim položajem. Nekateri listi naglašajo, da se vlada od zgodovine ni nicesar naučila. Še nedavno je bila katoliška cerkev preganjana v Mehiki in je izšla pomiljena in sveča iz vseh preizkušenj. Sedaj se vrši neizprosen boj proti krščanstvu v Rusiji. Kdo ve, če vse te žrtevne bodo rodile novega zdravega krščanstva, ko o boljševikih ne bo več duha ne sluba.

V poljskih vojaških krogih, ki so Litvi sprovažni, se z nekakim zadovoljstvom motri položaj v sosedni Litvi. Litva razdejana po kulturnem boju bo nehalo biti ovira za razvoj Poljske proti severu. Tudi iz Moskve se poroča, da sovjetska vlada z veliko pozornostjo sledi razvoju spora med vlado in med cerkvijo. »Izvestja« pišejo, da je to zadnje dejanje takoimenovane litvanske neodvisnosti.

Kronanje abesinskega cesarja

Adis Abeba, 3. novembra. AA. Včeraj je bilo opravljeno kronanje abesinskega cesarja Tafarija. Pri tej priliki so bile pripombe neverjetno pestre in veličastne slovesnosti. Kraljevska dvojica je prečula vso noč v cerkvi v pobožni molitvi. Zarana sta se kralj in kraljica napotila v poseben salon, kjer sta se vsebdala na zlat prestol. Obkrožili so jih zastopniki evropskih dvorov in držav ter abesinski poglavarji v živahnih narodnih nošnah. Nadškof je kraljevske dvojici izročil zlate plašče, nakar ju je mazil. Nato je obema natinalni dragocene prstane kot znake cesarske oblasti. Vladarju je nato kronal odpodlane patrijarha v Aleksandriji. V tem času so zagrmeti topovi, množice pa so priredile novemu abesinskemu cesarju in cesarskih navdušene manifestacije. Abesinski vojvode so pri tej priliki prisegli cesarju zvestobo in poslušnost. Nato sta se cesar in cesarska napotila v povorki trikrat okoli katedrale. Visoko v zraku pa je krožilo šest aeroplakov.

Flandin se je vrnil

Pariz, 3. novembra. as. Francoski trgovinski minister Flandin, ki se je po večtedenskem potovanju po srednjem in vzhodnem Evropi vrnil v Pariz, je po mnenju »Matinac« ugotovil izredno važna dejstva. Povsed, v Bukarešti, Sofiji in Budimpešti je ugotovil, da tam merodajni krogci žakajo na pomoč Francije za povzdigno kmetijskega kredita in uspešno prodajo. Flandin smatra, da bi se gospodarska kriza v srednji in vzhodni Evropi dala razine, rompa zelo lahko premagati.

Drobne vesti

Otvoritev brzopajava in telefona v Turnišču. Od 25. oktobra t. l. sta pri pošti Turnišče otvorjeni brzopajava postaja in telefonska centrala.

Praga, 3. nov. as. Predsednik republike Masaryk se je danes dopoldne iz Topolčanov vrnil v Prago. Njegovo združje je popolnoma zadovoljivo.

Stockholm, 3. nov. AA. Kakor poročajo, se je posrečilo 10 filmov Andreejeve ekspedicije na severni tečaj toliko popraviti, da bodo uporabni. Filmi so dolgi po 60 metrov. Nekateri kažejo pristanek zrakoplova na ledenuku blizu White Islands. Najboljše so se obranili filmi, shranjeni v bakrenih ceveh.

Varšava, 3. nov. AA. Te dni odpotuje v Jugoslavijo ugledni član tukajšnje opere in njen prvi basist Roman Vraga, ki bo v Jugoslaviji gostoval. Vraga je član jugoslovansko-poljske lige in odličen zavgorovnik jugoslovansko-poljske vzajemnosti.

Varšava, 3. nov. AA. Dr. Vojeslav Mole, profesor univerze v Krakovu, je začel na krakovski univerzi predavanje o renesančni umetnosti na obeh straneh Jadranu. Profesor bo imel vrsto predavanje na ljudski univerzi v Sandomierzu in v Sanjanjevcih o jugoslovanski umetnosti.

Belgrajske vesti

Belgrad, 3. novembra. AA. Minister za notranje zadeve je dobil obvestilo, da so v noči od 1. na 2. t. m. neznane osebe pokradle z grobov Stjepana Radića, Pavla Radića in Jurija Basarića sveče in vence. Minister za notranje zadeve je odredil načrtoto preiskavo ter da se predmeti, čim jih ne dejajo, vrnejo na svoja mesta, krvci pa kazujejo.

Belgrad, 3. novembra. AA. Ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje je uvelio z današnjim dnem drugi sporedni službi v svojem kabinetu. Odselek se bodo privatne stranke sprejemale vsak ponedeljek, sredo in petek od 9 do 12 in pol, izvzvenci dneve, kadar ministra ni v Belgradu.

Belgrad, 3. novembra. AA. Kr. poslaništvo v Londonu je obvestilo zavod za pospeševanje zunanje trgovine, da želi stopiti tvrdka Rudge Wimouth v stike s firmami v naši državi, v prvi vrsti s prodajo avtomobilov, motornih vozil in njihovih delov.

Belgrad, 3. nov. m. Ameriški trgovinski minister Klein, ki se je mudil dva dni v Belgradu v privatnih zadevah, je danes odpotoval ter pred svojim odhodom dal zadovoljivo izjavo nad razvojem Belgrada in razmer v naši državi.

Zagrebške vesti

Zagreb, 3. nov. z. Iz Karlovič Vari se je po tritedenskem zdravljenju danes vrnil v Zagreb dr. Vlatko Maček.

Split, 3. nov. z. Na zelo svečan način se je otvoril oceanografski institut. Navzoča sta bila med drugimi član srbske akademije prof. Djordjević iz Belgrada in prof. dr. Vučić iz Zagreba, ki sta imela slavnostne govorove.

Zagreb, 3. nov. p. Včeraj je umrl v Veliki Matenacu dolgoletni narodni poslanec in podpredsednik bivše hrvatske seljačke stranke Džuro Vačić. Pokojnik je eden izmed vodilnih osebnosti HSS in je bil zelo priljubljen med tamošnjim prebivalstvom.

Zagreb, 3. nov. p. V soboto je imelo hrvatsko katoliško akademsko društvo »Domagoj« redni letni občni zbor, na katerem so odborniki poročali o delovanju v preteklem semestru. Predsednik Uvanović je v svojem poročilu orisal delo odbora za ureditev društvenih prostorov, o konviku, ki bo sprejel 15 članov. Po proglašitvi članov za sestreljne, je bil izvoljen nov odbor, ki mu je predsednik Gabrilović Stjepan.

Zagreb, 3. nov. p. Jutri bo zagrebški nadškof dr. Bauer v Jurdanovcu blagoslovil dom duhovnih vaj.

Hmelj

Zater, 3. novembra. as. Razpoloženje na hmeljskem trgu je nespremenjeno mirno. Kupna cena za hmelj letine 1930 se giblje med 400 do 600 Kč.

Dunajska vremenska napoved. Nekoliko časa bo se trajalo milo vreme. Na jugovzhodni strani Alp pa je pričakovati močnega deževja.

je Gibson podprt, da ni prišel v nikakši posredovalni vlogi in da tudi ni sprejel nikakšega naloga od predsednika Hooverja. Njega so gnali v Pariz in v Rim samo iskreni nagibi in ljubezen do obeh narodov in do dela, katerega mora on kot predsednik razorozitvene komisije voditi. Njemu je bilo predvsem na tem ležecu, da razvidi, kako daleč so pogajanja med Italijo in Francijo že uspela. Rimski dopisnik »Times« je včeraj telefoniral svojemu listu, da ima verodostojne dokaze za to, da Gibsonov demandi ni iskren, če da je šel posredovalni predlog ameriškega predsednika Hooverja, ki želi za vsako ceno da bi se Italija in Francija med seboj pobotali ni prstipili k londonskemu paktu. Rimski dopisnik »Petit Parisien« pa poroča svojemu listu, da stoji za Gibsonom tudi angleška diplomacija, ki bi rada dosegla, da se pomorsko oboroževanje na Sredozemskem morju omeji, da ne bo delalo sitnosti angleškemu brodovju.

Zvišanje uvoznih carin za kmetijske pridelke

Belgrad, 3. nov. pp. Danes so objavljena zvišanja nekaterih uvoznih carin. Iz pregleda vidimo, da so predvsem povisane carine na kmetijskih proizvodov. Dejstvo je, da vključi veliki naši agrarni produkciji še vedno uvažamo velike količine agrarnih proizvodov (ječmena lani za 10 milj., koruze za 48, ovs za 1,6, zelja za 2,1, krompirja za 35,6 mil. dinarjev itd.). Zato so sedaj povisane uvozne carine na te proizvode. Nadalje smatramo, da je namen povisjanja agrarnih carin tudi zvišanje cen agrarnih proizvodov. Kajti le popolnoma neodvisen trg lahko prenese zvišanje cen. Sicer so pa n. pr. cene naše pšenice ravno rado nakupov Priv. izvozne družbe nad svetovno paritetom.

Zvišanje carine na uvoz drva je pripisovati dejstvu, da smo vključili naši proizvodnje še vedno uvažali drva (v Vojvodino).

Izredno zvišanje carin na gramofone, itd. ter plošče je pripisovati namensku zaščititi domačo industrijo v tej panogi, ki se je zelo razvila.

Druge izpremembe imajo namen pospešiti uvoz proizvodnih sredstev (stroji itd.) v svrhu povečanja domačje industrijske in obrtne delavnosti.

Ciklopne zvišanja carin na gramofone, itd. se zvišajo (maks.) od 130 na 650, (min.) pa od 100 na 500 Din, za gramofone in fonografne pa od (maks.) 180 na 650, (min.) od 140 na 500.

Skupina »Siroji«, elektrotehnični predmeti in prevozna sredstva, če se ne izdelujejo v državi, so proisti carine. Ravnato je carine proti uvozu materiala za izdelavo in popravilo istih, če se ne izdeluje v državi.

Ukinjena je izvezna carina na oljnate plodove in semena (čl. 19 car. tar. 8 zl. Din).

Zakon stopi v veljavo, ko bo objavljen v Službenih novinah.

Velike težkoče premagale in da bo indijska konferenca uspela.

Bombay, 3. nov. AA. Oblastva so zapri gorskii prehod Khyber, ker so nastali novi spori s plemenom Afridov.

New Delhi, 3. nov. AA. Bivši župan v Calcuti in začasni predsednik indijskega nacionalnega konгрesa Senečupia je bil obsojen na eno leto zapora zaradi pozivanja k uporu. Njegovo soprogo bodo sodili jutri.

London, 3. nov. as. V okolici Pešavarja so vstaši obstreljevali angleška letala, ki so opazovala shod 2000 Afridov. Eno letalo je bilo zadelo in je padlo na tla, pri čemer sta bila ubita oba opazovalca.

Indija naj postane dominijon

London, 3. novembra. AA. Kakor poročajo časopisi, so indijski delegati na konferenci »zokrog mize sklenili zahtevati od angleške vlade, naj prizna Indiji položaj dominijona. V nasprotju s tem so se sestavili način na katerem bo indijski delegati začeli na informativen sestanek tudi angleški indijski delegati, ki so prispeti v sobolo v London.

Ker je predstavnik tudi Nawab iz Bhopala, je delegacija indijskih držav razen maharadže iz Patiala, ki se zdravi na kontinentu, polnoštevna. Nawab iz Bhopala je v razgovoru z novinarji izjavil, da bodo zastopniki indijskih držav storili vse kar je v njihovi moči, da pride med Anglijo in Indijo do trajne in srečne zvez.

Indijski delegati so prišli v London, da se sporazumejo z angleškimi delegati, kako naj dosegne Indija v okviru britiskega imperija svojo polno svobodo. Da bi bili pri tem obvarovani interesi vseh prizadetih. Se ne sme zanikati, da je indijski ustavni problem zelo težaven in komplikiran. Kljub temu je pa gotovo, da se bodo še tako

Otvoritev indijske konference

Indijo zastopajo politiki, ki so za sodelovanje z Anglijo

London, 3. nov. AA. Pod predsedstvom maršala Gaekvarja iz Barode se je sestala včeraj delegacija indijskih držav na konferenci okrogle mize. Izvolila je odbor 7 ministrov, ki bodo s stališča indijskih držav proučili razne predloge za rešitev indijskega ustavnega vprašanja. Davo so se sestali na informativen sestanek tudi angleški indijski delegati, ki so prispeti v sobolo v London.

Ker predstavnik tudi Nawab iz Bhopala, je delegacija indijskih držav razen maharadže iz Patiala, ki se zdravi na kontinentu, polnoštevna. Nawab iz Bhopala je v razgovoru z novinarji izjavil, da bodo zastopniki indijskih držav storili vse kar je v njihovi moči, da pride med Anglijo in Indijo do trajne in srečne zvez.

Indijski delegati so prišli v London, da se sporazumejo z angleškimi delegati, kako naj dosegne Indija v okviru britiskega imperija svojo polno svobodo. Da bi bili pri tem obvarovani interesi vseh prizadetih. Se ne sme zanikati, da je indijski ustavni problem zelo težaven in komplikiran. Kljub temu je pa gotovo, da se bodo še tako

Anglo-saksonski pritisk na Francijo

Slabi izgledi za uspeh Gibsonovega posredovanja — Francijo je zakrnil zadnji Mussolinijev govor

Kaj pravite?

Lep jesenski popoldan. Mahnem jo po starini navadi pod Tivoli. Vse priča, da so vsi sveli blizu. Zamisljen v minljivost vsega pozemskega se bližen robu gozda. Tu mi obstane noge. Za grmom sedi golotorok možakar, v desniči drži mogočno škarje, skupinje je razgrnjene čez kolena. »Jojmene! Saj je to moj prijatelj Črnuk! Oprostite, gospod filozof Črnuk, nehoti ekslikom z rimskim namestnikom Festom. »Prijatelj, tebi se meša, tevo celika učenost ti jemlje razum!«

Blaženo mimo me pogleda, rekoč: »Ne meša se mi, vrli Črnivec, ampak pametne stvari vršim.«

»I, kaj pa počneš tu golorok, saj se ti bo snejala vsa Ljubljana?«

»Vidiš, te-le gumbe bom prenestil, mi odgovori, kazčo na tri črne, svele gumbce.«

»Pa čemu, saj so vti trije enako veliki, enako črni in enako služijo vsak na svojem mestu?«

»Prijatelj, to se vrši mi odverne skrivnostno globoko.«

»Zagonelno govoris, mu rečem, kaj naj to pomeni?«

»No, v katerem stoletju pa si rojen, da lega ne razumeš? me piči.«

»Ej, prijatelj, odgovorim užaljeno, saj se skupaj pripriskala v našo lepo domovino!«

»In ti še ne razumeš, zakaj bom prestavil te gumbice? me motri vprašajoče. Ali res ne razumeš?«

»Ne razumem, se podam brez boja.«

»Vidiš, me poduci ljubeznico kot vedno, tako: nikjer ni zapisano, da mora tale gumbi je bil že par let nad mojim srcem, tudi se nadaljuje tu ostali. On samo more, razumeš, ne mora. Glas mu je postal srdit, ko je videl, da tako počasno mislim.«

»Prav imak, on samo more ne mora, hitim zadrijetve, ko vidim blisk v njegovih sicer tako mirnih očeh. Ampak, pristavim nekoliko boječe, ali ne bodo ti prestavljeni gumbi zdaj vprav tako služili kot preje? Vlkal jih bo v gumbincu kot preje.«

»Budalo! Seveda jih bom vlikati v gumbincu, ampak vsakega zdaj v drugo. Tisti, ki je bil nad sreem, bo odsljej nad želodcem, da se izrazim nekoliko neslastno, in tako dalje.«

»A tako, gre torej kratkomalo za to, da jih pa prenestis.«

»Da, delome za to, so pa še tehnjevi razlogi. Vidiš, vsako premeščanje gumbov stane denar. Nabant sem si skarje, iglo in nit. Ali razumeš, kaj je denarni promet? me vpraša zbadljivo, cikajoč na mojo večno denarno sušo.«

»No, kaj bi me ščipal, odgovorim pohlevno, saj rem, da mora denar med ljudi, v obliko. Skrat sem se spomniti kakega strokovnjaškega izreka iz Učeničnikove Sociologije, pa se mi je ves spominski stroj ustavil.«

Filozof Črnuk se dalje ni zmenil zame. Hres! in prvi gumb je odtekel po travi. V strahu, da iztakne se na mojem skupinju kako...«

jo odkurim skozi gozd v Šiško. Bol mi je sliskala srce, da se nisem posvetil v mladih dneh studiju filozofije, da bi dounel vse te globokoumne stvari.

Za preproge nesprenemljiva

SMYRNA VOLNA

Toni Jager, Ljubljana, Dvorni trg 1.

Koledar

Torek, 4. novembra: Karel Boromejski, škol; Vital, mučenec; Modesta.

Osebne vesti

Poročil se je 4. t. m. na Brezjah g. ing. Ivan Ilvastija, upravitelj veleposestva Strnišča pri Ptaju, z gd. Albino Bellig. Poročil je ženinov sošočec preč. g. župnik A. Volk iz Tržiča. Priča sta bila g. ing. Janez Oblak, kmet, referent iz Celja in ženinov svak g. Jože Grašek. — Bilo strečno!

= Promocija. Dne 31. oktobra t. l. je promovirala v Zagrebu za doktorico medicine gd. Merljak Božena, hči šolskega nadzornika. Čestitamo!

= Promocija. Dne 31. oktobra je promovirala v Zagrebu doktorjem vsega zdravilstva g. Anton Somc, svak našega rojaka prič. dermatovenerologije na isti univerzi dr. Franjo Kogoj. Čestitamo!

= Višje pedagoško šolo v Zagrebu je dovršil g. Stanko Medved iz Ljubljane.

= Odlikovan je bil z redom Jugosl. krone V. stop. g. Rudolf Bratag, učitelj.

= Zarocila sta se v Slatini gd. Milica Draščić in dr. iur. Franjo Matic.

= 8 pošte. V 1. skupino II. kat. so napredovali: Andrej Doljak na glavni pošti v Mariboru, H. Jurkovič na mariborski kolodvorski pošti, Ivan Rabič na poštni podružnici št. 3 v Ljubljani in Fr. Salihar, sef tiskarne na ravnateljstvu v Ljubljani. — V 2. skup. II. kat.: Marija Gostičeva na ljubljanski glavni pošti in Anica Vovkova roj. Kunejeva v Celju. — V 3. skup. II. kat.: Ana Vovkova roj. Eisenzoplova v Velikih Laščah, Ivana Keničeva roj. Gorupova na Rakeku, Mara Skoflikova v Gorjnjem gradu, Zofija Modrijanová roj. Poljančevna na glavni pošti v Ljubljani, K. Jeglič na kolodvorski pošti v Mariboru, Marija Stukeljeva pri Sv. Lenartu v Slov. goricah, Karla Kuralt in Ivanka Bezlaj na ljubljanski glavni pošti v Mariboru. — V 4. skup. II. kat.: Angela Novakova v Dolnji Lendavi ter Ana Vizjakova v Celju. — V 3. skup. III. kat.: Polonija Zagarjeva v Sevnici.

= Vojaške vesti. Odrejeni so po potrebi službe v službo v štab I. konj. divizije nižji voj. uradnik II. razr. Fatorini I. Marinko. Za vršilca dolžnosti intendantova poveljstva moravske divizijske oblasti nižji vojni uradnik I. razr. Štajner F. Todor, za vršilca dolžnosti blagajniške poveljstva šum. div. obi. nižji vojni uradnik II. razr. Hetarli A. Bogomir; za blagajniška 11. pp. podporučnik Ižep K. Josip, za blagajniška II. art. polka podporučnik Šibic F. Viljem, za vršilca dolžnosti knjigovodje bosanskega intendantskega skladnišča vojni pisar II. razr. Med J. Franjo, za poveljnika 2. čete II. reflektorskega bataljonja ing. kapelan II. razr. Srnc M. Mladen, za vodnika 2. bat. II. pont. polka Berline A. Miroslav, za vršilca dolžnosti veterinarja art. polka kralj. garde kap. I. razr. Ferjančič M. Marjan, za vršilca dolžnosti upravnika vet. uprave dravške voj. skladnišča vet. pomočnik II. razr. Možina I. Rudoli, za vršilca dolžnosti upravnika vet. uprave savske voj. skladnišča vet. pomočnik II. razr. Kosi J. Lovro, na službo v bosansko živinsko bolnišnico vet. pomočnik dr. Teler I. Ivan, na službo pri referentu vet. poveljstva I. armijske obi. vet. pomočnik 4. razr. Drinovec I. Ivan, na službo v bregalniško živinsko bolnišnico vet. kapetan II. razr. Matrok M. Matko, za vršilca dolžnosti blagajniške zetske stalne vojne bolnice vojni pisar 4. razr. Piskar D. Jakob, za sanitetskega referenta III. pomorske obalne komande sanitetski podpolkovnik dr. Fraz F. Ivan, za službo v stalno mornarsko bolnišnico nižji vojni uradnik 4. razr. Peterbel J. Josip, za komandanta 2. hidroesk. pomočnik vojnega broda II. razr. Kozjak F. Franc.

Uboj v Slovenskih goricah

Maribor, 3. novembra.

Na predvečer Vernih duš dan so v Matjaščevi gostilni pri Sv. Jakobu v Slovenskih goricah bili baš zbrani pri kozarci Številni fantje, posestniki in kmetje iz Šentjakobske in sosedne župnije. V vinškem razpoloženju so se ustvarjala neverava vzdaja, medsebojna zbadanja, izivjanja in posmehanovanja, ki so se nazadnje pretvorila v prerekanje in spopad. Naenkrat je neki viničarski sin segel po nožu, navalil na 35letnega viničarja Jurija Frasa in mu prizadel dve poškodbi, eno v hrblju, drugo pa mu levki roki, ki je bila smrtonosna. Prevezal mu je žile odvodnice in odrezal naravnost kos mesa iz roke. Nato so Fras še vrgli iz gostilne.

Omahovaje je stopal ranjene proti domu. Izguba krvi pa je bila toliko, da si je že pred viničarjevimi gostilnicami Matjašči v milki krvi zgrudil na tla. Tu je ležal v nezavesti sноči od 9 zvečer pa danes do 1. zjutraj. Žena ga je šla v skrbne iskat, našla ga je v nezavesti in vsega v krvi.

Prva služba božja v novi jeseniški cerkvi

Jesenice, 2. nov. 1930.

Nekaj izredno lepega in ganljivega se je pri nas izvršilo na praznični Vseh Svetnikov. Ta dan se je namreč vrsila prva služba božja v prenovljeni župni cerkvi.

Zadnja sv. maša je bila v stari cerkvi letos o Binkoštih, nato pa se je prenesla fara v podružnično cerkev na Savo, kar je bilo Savčanom seveda po godu.

Na praznik Vseh Svetnikov pa je bilo pri jutranji maši oznanjeno, da bo sv. maša ob desetih že v župni cerkvi. Slovensko zvonjenje je privabilo stotine vernikov k prvi daritvi v novi hiši božji. Tako prvi dan je bila cerkev premajhna, dasiravno še ni v cerkvi klopi in je moralo vse stati.

Svelo mašo je daroval gospod svetnik ter v primernem govoru pojasnil zgodovino jeseniške župne cerkve. Pred 407 leti je bila zgrajena prva, in nekako 160 let potem je bila popravljena, taka pa je ostala do letos. 40 let se je govorilo in prepravljalo, da se cerkev ali poveča ali pa zgraditi nova. Za novo cerkev v sedanjih slabih gospodarskih razmerah ni bilo pravega navdušenja med Jeseničani, zato se je g. duhovni svetnik in mestni župnik Anton Kastelic odločil, da podalša sedajno župno cerkev, kar se je tudi hvala Bogu, vse po sreči izvršilo.

Prav nič ne izgleda, da bi bila cerkev popravljena, saj ni ostalo od stare cerkve drugega kot presbiterij in pa zvonik, tako, da se lahko reče, da je jeseniška župna cerkev nova. Silno dolga se nam zdi; seveda ker smo bili vajeni prejšnje kratke stavbe. Iz kora je videti kot da bi bila prižnica tam daleč nekje, prej pa bi bil skoraj lahko pridrigavaš s kora roko podal na prižnico.

Vse je seveda v surovem stanju ometano in neposlikano, brez klopi, brez stranskih olтарjev in brez orgelj. Nekaj časa jih bo pač moral harmoniju nadomestovati, ob večjih prilikah bodo pa prisločili na pomoč godbeniki društvenega orkestra, dokler se ne postavijo nove. Kriti stare ne bi prišle v sedanjih prostorih več v poštev. Zato pa bo treba že globoko poseči v žep, predno bo jeseniška cerkev v stanju, kakor se spodobi za mestno župno cerkev.

Tudi v nedeljo je bila cerkev pri deseti maši natrpana vernikov, popoldne pri molitvah za rajnike je bila gnječa naravnost neverava. Sedaj šele se je pokazalo, kako nujno je bilo potrebno početi jo. Krasni so stebri in podboji, vse iz podpeškega marmorja, uprav monumentalna pa bodo dvojna glavna vrata z modernima klukama. Te dni položi pred cerkvijo še stopnice, na betonski tlak pa deske, ki so se rabile pri stavbi.

V četrtek se bo praznoval farni patron sv. Lenart, v petek pa bo celodnevno češčenje, tudi v novi župni cerkvi. Sicer pa bodo svete maše ob devetnikih še v savški cerkvi.

V nedeljo popoldne je bilo na jeseniškem pokopališču menda vse, kar leže in gre. Pripomimo, da so bili letos vojaški grobovi izredno lepo okrašeni in razsvetljeni.

Zvečer ob osmih so Jeseničani do zadnjega prostorčka zasedli prostorno dvoranu Krekovega prosvetnega doma v katerem se je uprizorila Shakespearejeva žaloigra Hamlet.

= Zarocila sta se v Slatini gd. Milica Draščić in dr. iur. Franjo Matic.

= 8 pošte. V 1. skupino II. kat. so napredovali:

Andrej Doljak na glavni pošti v Mariboru, H. Jurkovič na mariborski kolodvorski pošti, Ivan Rabič na poštni podružnici št. 3 v Ljubljani in Fr. Salihar, sef tiskarne na ravnateljstvu v Ljubljani. — V 2. skup. II. kat.: Marija Gostičeva na ljubljanski glavni pošti in Anica Vovkova roj. Kunejeva v Celju. — V 3. skup. II. kat.: Ana Vovkova roj. Eisenzoplova v Velikih Laščah, Ivana Keničeva roj. Gorupova na Rakeku, Mara Skoflikova v Gorjnjem gradu, Zofija Modrijanová roj. Poljančevna na glavni pošti v Ljubljani, K. Jeglič na kolodvorski pošti v Mariboru, Marija Stukeljeva pri Sv. Lenartu v Slov. goricah, Karla Kuralt in Ivanka Bezlaj na ljubljanski glavni pošti v Mariboru. — V 4. skup. II. kat.: Angela Novakova v Dolnji Lendavi ter Ana Vizjakova v Celju. — V 3. skup. III. kat.: Polonija Zagarjeva v Sevnici.

= Vojaške vesti. Odrejeni so po potrebi

službe v službo v štab I. konj. divizije nižji voj. uradnik II. razr. Fatorini I. Marinko. Za vršilca dolžnosti intendantova poveljstva moravske divizijske oblasti nižji vojni uradnik I. razr. Štajner F. Todor, za vršilca dolžnosti blagajniške poveljstva šum. div. obi. nižji vojni uradnik II. razr. Hetarli A. Bogomir; za blagajniška 11. pp. podporučnik Ižep K. Josip, za blagajniška II. art. polka podporučnik Šibic F. Viljem, za vršilca dolžnosti knjigovodje bosanskega intendantskega skladnišča vojni pisar II. razr. Med J. Franjo, za poveljnika 2. čete II. reflektorskega bataljonja ing. kapelan II. razr. Srnc M. Mladen, za vodnika 2. bat. II. pont. polka Berline A. Miroslav, za vršilca dolžnosti veterinarja art. polka kralj. garde kap. I. razr. Ferjančič M. Marjan, za vršilca dolžnosti upravnika vet. uprave dravške voj. skladnišča vet. pomočnik II. razr. Možina I. Rudoli, za vršilca dolžnosti upravnika vet. uprave savske voj. skladnišča vet. pomočnik II. razr. Kosi J. Lovro, na službo v bosansko živinsko bolnišnico vet. pomočnik dr. Teler I. Ivan, na službo pri referentu vet. poveljstva I. armijske obi. vet. pomočnik 4. razr. Drinovec I. Ivan, na službo v bregalniško živinsko bolnišnico vet. kapetan II. razr. Matrok M. Matko, za vršilca dolžnosti blagajniške zetske stalne vojne bolnice vojni pisar 4. razr. Piskar D. Jakob, za sanitetskega referenta III. pomorske obalne komande sanitetski podpolkovnik dr. Fraz F. Ivan, za službo v stalno mornarsko bolnišnico nižji vojni uradnik 4. razr. Peterbel J. Josip, za komandanta 2. hidroesk. pomočnik vojnega broda II. razr. Kozjak F. Franc.

Po dolgih vrstnih krvavih morij, katerih najstrinja je prestalo ravno naše pokolenje, po morjih trpljenja, ki ga je preživelé že človeštvo, sedaj, ko človeštvo plesje okoli zlatega teleta, kakor še nikoli, bi človek mislil, da so človeška sreča popolnoma okamenela in da je iz ljudi izginilo prav sleherno blažje čuvstvo in da je človek postal samo olikana zver in ni več. Ali to ni tako, človek le ne podijavlja in je iz vseh strahov rešil le nekaj lepih čuvstev, ki jih hrani varno za prihodnost, ko bo iz njih gradil kakor iz zarodka novo, večjo kulturo, kulturno srečo. Eno teh čuvstev je spoštovanje do umrlih. Kakor goreče svečko v vetru je človeštvo varovalo to čuvstvo skozi vse viharje zgodovine in danes gori to čuvstvo v človeških sreči prav z isto močjo in z isto topotom, kakor je gorelo kdaj prej.

Letošnji dan, ko se je človeštvo posvetilo spomini pokojnih, je Ljubljana praznovala prav z isto globoko resnostjo in nežno tiho pobožnostjo, kakor so ta praznik praznovali naši predniki. Sedaj pa je bila letos množica žalujčih veliko večja, kakor kdaj prej. Ceste, ki so vodile do ljubljanskih pokopališč, so bile na praznik v soboto, v nedeljo in še danes na Vernih duših dan ves čas polne mno

Povodenje v Sleziji: mesto Liegnitz poplavljeno. Povodenje je napravila ogromno škodo, polja so opuščena, mnogo hiš se je podrlo.

V deželi boga Dolarja

Timesov poročalec piše, da znašajo po zanesljivih podatkih skupni dohodki najpomembnejših razbojniških topl v Chicagu po šest milijonov dolarjev vsak teden. Seveda imajo slične bogate tvrdke svojemu premoženju primeren vpliv na mestno upravo. Tako n. pr. odločajo pri imenovanju mestnega po-

Predsednik Hoover (po ameriški karikaturi), ki namerava baje omiliti prohibicijo in ki je prevzel ulogu posredovalca med Francijo in Italijo.

licijskega ravnatelja, in še vedno ni ta odgovorna služba končnoveljavno zasedena, ker se zastopniki najuglednejših tolovajskih skupin ne morejo zedniti glede osebnosti kandidata. Chicaško občinsko politiko vodi znani župan Thompson, neizprosn republikanec, ki je pri volitvah obljuboval, da bo nadaljeval boj zoper Anglijo, »ki da bi rada zopet uvrstila Zedinjene države med svoje zaslužnjene kolonije«. Včasih izda ta bojeviti župan svojemu (še vedno začasnemu) policijskemu ravnatelju povelje, naj »tako Chicago reši sodrge in slednje vtakne v ječe ali pa celo pošlje na električen stol«. Tako povelje znanemu Al

Caponeju, »Razparanemu nosu«, i. dr. gentlemanom iste stroke samo pove, da morajo začasno zapustiti mesto: odhajajo na počitnice v svoje razkošne vile ob morju, in pozna njih naslov vsa javnost. Po večtedenskem oddihu se voditelji razbojniških topl v Chicagu zopet lotijo svojega dobičkanosnega posla. Največ skrbi imajo navadno pri volitvah v občinski svet. Podpirajo potem različne politične stranke, da bi si zagotovili mastne zaslужke pri mestnem gospodarstvu. Med tem razvija mestna policija živahnino delovanje. Ravnatelj izda stražnikom povelje, naj takoj streljajo in ne pozajmo usmiljenja. Po chicaških ulicah drvijo oddelki oklopnih policijskih avtomobilov. Kratkovidni čitalci v Evropi vso to igro smatrajo za brdiko resnico: z grozo se pogovarjajo o razbojnikih, ki so tako močni, da jim policija mora napovedati pravcovo vojno!

V resnici koreninjo te čudne razmere v ameriškem političnem življenju, in so chicaški razbojniki samo naravna posledica splošne pokvarjenosti na tem področju. Mali ljudje, ki tvorijo večino prebivalstva milijonskega mesta, so popolnoma ravnodušni napram razbojnikom, ker z njimi nimajo nobenih neprilik. Zasebniki in tuji (če le niso milijarderji) v Chicagu so prav tako varni kakor pri nas. Al Capone, Jack Diamond in slični junaki so celo priljubljeni, v kolikor vtihotapljajo alkoholne pijace in množici lajšajo breme »suhe« politike. Vsi ti »glavarji« nimajo nič sličnega z zakrinkanimi revolverskimi junaki, katerih poznano iz filmov. Kot dobrí trgovci ne marajo dražiti konzumentov. Obdavčijo samo tovarnarje in druge podjetnike, ter jim slednji redno plačujejo določene zneske, ker so vajeni podpirati politične strankarske blagajne, katerih aparat je, kakor rečeno, tesno vezan na sodelovanje z razbojniki. Davki so zmerni in ne povzročajo nobenih tragičnih spopadov. Umori in napadi se dogajajo samo v zvezi s sovraštvo med političnimi voditelji in tihotapskimi »trusti«. Tako je bil pred kratkim zahrbtno ustreljen na ulici neki depisnik lista »Chicago Tribune«, ki je zasledoval razbojnike. Slednji so hoteli s tem umorom omajati stališče policijskega ravnatelja Russela in došeli njegovo ostavko, ker je kazal Russell preveč neodvisnosti. Dnevnik je takoj priobčil izjavo, da smatra umor za vojno napoved, in obljubil, da bodo razbojniki draga plačala pre-

lito kri. Po zadnjih podatkih so že izjavili glavarji uredništvu svoje obžalovanje »nepremišljjenega koraka« in ponujajo mir: kot premožni in zaposleni ljudje ne marajo tvegati lastnega življenja... Temeljno vprašanje, ki ga obuja chikaška tragikomedija, tvori poglavje o javni morali. Laho je razumeti in tudi oprostiti ravnodušnost, ki so jo nekoč kazali brezpravni revni srednjeveški kmetje napram izgredom plemiških razbojnnikov. Toda brezbržnost chikaškega in sploh ameriškega meščanstva izvira iz njegovega spoštovanja o onih, ki razumejo »delati dollarje«. Ta dokaj premožna javnost nima nobenih nравstvenih pomislekov zoper bogastvo, pa najsiti je tudi nastalo po umazanih političnih pa tihotapskih kupčijah.

Evskinograd

Približno sedem kilometrov od Varne, nekoliko v stran od ceste, ki vodi do romantičnega samostana Aladgaha, katerega je po legendi ustanovil apostol Andrej, stoji visoko nad morjem bajni Evskinograd, bolgarski kraljevi dvorec. V njem sta se nastanila kraljeva novoporocenca, Boris in Ivana, in je zares kakor ustvarjen za zatočišče mlade zakonske sreče.

Grad sam je dokaj skromna zgradba in obsega samo par sob, ki jih vsekakor krasijo slike bolgarskih mojstrov. Kraljev dvor je nastanjen v starejšem, podolgovatem, nizkem poslopju, v katerem je umrla kraljica Eleonora, mačeha kralja Borisa. Če Evskinograd klub temu slovi kot bajen grad, se ima za to zahvaliti samo svoji čudoviti legi nad morjem in pa parku, ki ga obdaja. Skale, na katerih stoje, se v terasah spuščajo v morje in so vse pokrite z najlepšimi cvetlicami. To so sloviti viseči vrtovi, ki jih je ustvaril vrtni arhitekt, ki je naredil tudi viseče vrtove v Monaku.

Kakor bajne sanje je park, ki leži ob morju in obdaja grad. Še pred 40 leti je bil tu pust in zapuščen svet; danes pa raste tu najlepše drevje, grmovje in drugo redko rastlino, ki ga je iz vseh delov sveta zbral skupaj bivši kralj Ferdinand.

Bлизу Evskinograda se nahaja tih ob morju otroško okrevališče, katero je ustanovila pok. kraljica Eleonora.

Zeljeis ima vendarle prav?

Na zadnji seji Zdravniške družbe na Dunaju je poročal znani elektropatolog prof. Stefan Jellinek o bioloških raziskavanih na področju električne visoke frekvence. Jenški profesor Esau je dejonal, da se dajo nekatere bolezni dejansko zdraviti z obsevanjem v visokofrekvenčnem polju. Pri tem vpliva zdravilno toploča, ki sega v notranjost staničja, dočim navadna toploča ogreva samo površino. S tem je pojasnjena in opravičena skrivnost Zeileisovega zdravljenja.

General Pangalos, ki so ga te dni aretilirali, ker je pripravljal vojaško zaroto.

Prvotno ime begunjske razvaline

Danes velja splošno mnenje, da se imenuje razvalina v bližini gradu Begunje (Katenstein) istotako Begunje. To mnenje je v zadnjem času zašlo tudi v znanstvena dela. In vendar je to mnenje docela napačno. Grad Begunje, v katerem je danes nameščena ženska kaznilnica, je bil v teku časa prišel v last grofov Kazianerjev pl. Katzensteinov. Le-ti so krstili grad s svojim plemškim pridevkom »Katzenstein« in mu je to ime v nemškem jeziku tudi ostalo. Razvalina pa, ki se nahaja v bližini gradu, nikakor ni morda prvotni grad Katzenstein, marveč je bil to čisto drug grad, ki se je imenoval in se je imenuje »Kamen« (Stain), pod katerim imenom je vpisan v staro deželnini deski. Še-le zadnji zasebni lastnik graščine Begunje si je pridobil lastništvo razvaline Kamne. Tako si je lahko razlagati pomoto glede imena te grajske razvaline. Grad Kamen (Stain) so imeli stoljetja v posesti grofov pl. Lambergi, sosednji grad Begunje pa grofi Kazianerji pl. Katzensteini. O tem se je lahko prepričati v Valvasorju.

L. S.

Napredek v medicini

Pri boleznih v sklepih in udih, kakor tudi pri prehlajenju jemlje mnogo ljudi Togal-tablete. Togal odgovarja modernemu pojmovanju medicinske vede in predstavlja novost in napredek v načinu zdravljenja. Togal je preizkušen na številnih klinikah in bolnišnicah in njegov odlični učinek se opaža tudi v zastarelih slučajih, v katerih so odrekla vse druge sredstva. Togal učinkuje naglo in sigurno proti revmi, protinu, išisu, hripi, nervoznosti in glavobolu. Togal učinkuje takoj in je popolnoma neškodljiv za želodec, srce in ostale organe. En poskus je v Vašem lastnem interesu. - Vse lekarne imajo v zalogi Togal-tablete ali pa Vam jih lahko najhitreje prekrbe.

Vstaja domačinov na Formozi. Na levih lovci na človeške glave v svoji bojni opremi; desno njihov največji ponos: lobanje zmagačih žrtev. Formoza spada pod japonsko oblast; sedanja vstaja je butila čisto iznenada in bila skrajno kravna; uporniki so v mestu Nuša poklali nad 200 ljudi.

Hans Dominik:

Moč treh

Roman iz leta 1955.

27

Lady Diana je prekrižala roki na prsih in naslonila glavo na klop. Tako je dolgo sedela. Liki bel marmornat kip.

»Nadaljujte, gospod doktor. Izgovorila je to mirno in odločno, da se je dr. Glosin začudil.

»Pri umrlem niso našli nobenih listin. O mojih naredbah o njem je policija podvomila. Saj so baš pred desetimi dnevi poročali časopisi o smerti pevca Friderika Boyca v mestni bolnici. Vztrajal sem pri svoji trditvi. Začeli so poizvedovati. Izkazalo se je, da v bolnici umrli ni bil upravičen do listin, ki so jih našli pri njem. Ukradel jih je bil v pijkenosti pravemu lastniku. Tako so ugotovili dan devetega maja kot dan smrti Friderika Boyca.

Dr. Glosin je prenehal, da bi videl, kako učinkujejo njegove besede na lady Diana. Zaman.

Lady Diana je ohranila svoj mir nalink kip.

Razdražen je dr. Glosin nadaljeval: »Iz tega sledi čuden položaj, da se je vaše gospodstvo poročilo z lordom Maitlandom, ali kakor se je že tako imenoval... z g. Clintonom, medtem ko je še živel vaš prvi mož. Po zakonu se vam seveda ne da nič očitati, ker ste imeli, napačno seveda, mrliško izpričevalo. Toda... javno mnenje znači mnogo za člane višje družbe...«

Govornik je prežal, kako bodo učinkovale njegove besede.

»Ste končali, gospod dr. Glosin?«

Glosin je nemo prikimal. Lady Diana ga je premerila z očmi.

»Koliko zahtevate za svojo molčenost?«

Kot bi ga bili udarili z bicem, je planil doktor po konci: »Meni to?... Ponujate mi denar... Varujte se. Žalitve ne pozabim nikoli.«

Brezskrbno je pokimala lady Diana.

»Kaj zahtevate sicer, gospod doktor?«

»Prosim, da prenehate s tem tonom. Lahko bi se zgodilo, da krekinem razgovor... Ne v mojo škodo.«

»Čemu mi pač pripovedujete te stvari, gospod doktor?«

Glosin se je jezno ugriznil v ustnice. Misil je, da je bil dobro nastavil zanko. Ponarejeno mrtvaško izpričevalo ameriške policije... dr. Glosin si ga je bil pridobil smešno lahko. In dokazal je s tem lady Diani njeno, čeprav nenameravano bigamijo. Njegovo stališče je bilo tako trdno in vendar je čutil, da je zašel v zagato.

»Prišel bo dan, lady Diana, ko vam bo žal za te besede. Dan, ko mi boste prostovoljno ponujali roko za zvezo. Takrat bom vas spomnil na današnji dan.

Danes vas prosim le za majhno uslugo, ki ni težka za vas, zame pa pomeni mnogo.«

Lady Diana je zamišljeno zrila na svoje vitke, bele roke. Dvomila je, da bi jih kdaj ponudila doktorju Glosinu za zvezo.

Zmagala je v tem boju. Toda v notranjosti je bila bolj vznemirjena in razburjena, kakor je kazala na zunaj. Ako more neprijetnemu gostu zamašiti usta z navadno uslugo, hoče poskusiti.

»Kaj je, gospod doktor?«

*) dvoženstvo

»Radi razumevanja moram poseči nazaj in se izpovedati vašemu gospodstvu. Nisem bil zmeraj ameriški državljan. Leta 1927. sem živel kot britski podanik v Mezopotamiji. Tam je deloval neki inženir. Iznašel je izum, ki bi lahko postal nevaren angleški državi. Obvestil sem o tem britsko vlado in izumitelj je izginil v Towerju. Vaš soprog lord Maitland mora vedeti o tem ali pa lahko poizvle. Pomagajte mi. Moram vedeti ali še živi Gerhard Bursfeld v towerski državni ječ... bilo bi mu sedaj 65 let... ali kaj se je zgordilo z njim. Pomagajte mi in moja hvaležnost vam je zagotovljena.«

»Dobro, gospod doktor, govorila bom s svojim možem, kar morem napraviti, da izveste, kar želite, bom storila.«

Lord Gashford, angleški ministrski predsednik je sklical svojo vlado k posvetovanju. Možje, ki so bili odgovorni pred deželo in zbornico za varni obstoje britskega svetovnega nadvladja, so se zbrali v mali zborovalnici na Downing Streetu. Lordu Gashfordu je bilo videti, da ima skrbi in da je utrujen od dela. Otvoril je sejo s kratkim poročilom o političnem položaju.

»Politika Velike Britanije stoji že dve stoletji na stališču, da je treba sile, ki bi mogle postati nevarne kraljestvu, medsebojno zaposlit. Načelo ravnotežja, ki smo ga bili iznašli najprej za Evropo, smo mogli uveljaviti po svetovni vojni uspešno za prekomorske države. Vojna med Ameriko in Japonsko nam je omogočila, da smo očistili Afriko zadnjih evropskih kolonij. Žal, da se je ta vojna končala s popolno zmago Severoameriških držav. Moč Zedinjenih držav ne odteha več nobena zadostna protisila.«

Zlatorog-terpeninovo milo

varuje vaše perilo.

Sport o praznikih

Vsi sveti so praznik, ko se živi v globoki pleteti spominjajo svojih mrtvih, in na ta dan prav za prav ne bi smelo biti nogometnih tekem. Sedva naša podzveza ne pozna takih praznikov, zato je priredila in tudi izvedla prvo kolo pokalnih tekem. Pa če je že priredila te tekme, je bila dolžnost, da se igralci z enomimutnim molkom spominjajo umrlih tovarisev. Inozemec je v Splitu pokazal, kako se spoštuje umrle nogometiste, in to celo drug dan, ne na praznik Vseh svetih. Saj se je poznalo tudi na igralcih, da niso s srečem prisustvari. Pokalne tekme so dostikali zanimivejše kot prvenstvene, saj imajo priliko slabši pomeriti svoje moći z boljšimi klubami. Zato tudi pokalne tekme drugod bolj vlečejo kot prvenstvene. Naravno, da pod takimi okolnostmi, ki vladajo v Ljubljani, ne bomo kaj takega nikdar dosegli. Pa desetin gledalcev je prisostvovalo dvema pokalnima tekma, od katerih je bila celo ena radi nediscipliniranega igralca zaključena predčasno. Prišli smo tako dalet, da bo redka tekma, ki bo odigrana v redu. Treba bo nastopati ostrejše proti igralcem, ki ne spoštujejo odločitve sodnikov. Že tako so tekme slabo obiskane, pa še tisto bore malo gledalcev zapušča igrišča nedeljo za nedelje razočarano. Če je naš nogomet zato, da odganja prijatelje te igre, potem je prav, da se dopusti ponavljanje incidentov nedeljo za nedelje, če pa ni tako, bodo pa menda končno merodajni le uvedli, da sedaj žanjejo to, kar so leta sejali.

Prva pokalna tekma med Jadranom in Graliko je bila prekinjena takoj v začetku drugega polčasa, ker izključeni igralci Jadranu ni hotel zapustiti igrišča. Igra sama je bila prekinjena pri stanju 2:2, streljala se pa ni 11 metrovka proti Jadranu. V drugi tekmi je pa Svoboda odpravila Hermes s 5:2, rezultat, ki je presenetil. Hermes je igral brez smisla in volje, moštvo je bilo tudi čisto zgroženo sestavljen. Nasprotno je pa Svoboda nastopila zopet z igralci, ki so se vrnili od vojakov, in zaigrala veliko boljše kot v prvenstvenih tekemah.

Zadnje prvenstvene tekme v drugem razredu so končale z zmagami favoritorov. Korolan, mlad klub, je zopet dosegel lepo in pomembno zmago nad Reko. Rezultat 2:1 je lep uspeh in bo to moštvo pod spremnim vodstvom spomladi doseglo še lepe uspehe. V drugi tekmi je pa Slovan odpravil Natakarje s 7:0.

V nedeljo smo pa imeli kar dva zagrebška prvorazredna kluba v gosteb, ki sta bila oba po-

ražena. Aranžma, prirediti skupno kar dve zanimivi tekmi, se je gotovo obnesel. Prisostvovalo je okoli 300 gledalcev, kar je sicer slab obisk, vendar pa za tak dan in za prilike, ki so v Ljubljani nastale, vseeno dosti. Gralika je istoimeni klub iz Zagreba odpravila s 5:2. Rezultat je za Ljubljancane gotovo časten. Igro so znali veliko bolj prilagoditi terenu in se niso spuščali v kombiniranje, kot gostje iz Zagreba. Gotovo je pa, da so Zagrebčani tehnično veliko boljše moštvo. Drugi pa sta bila Ilirija in Železničar. Tudi v tej tekmi so zmagali domači, vendar pa v tej igri je padla odločitev v zadnjem hiper. Borila sta se skoraj enakovredna nasprotnika. Domači sicer niso nastopili z najboljšim moštvom, kar se je močno poznalo. Dve rezervi v krilski vrsti, to je že dosti. Rezultat odgovarja poteku igre.

V Mariboru je medklubski odbor izpeljal pokalni turnir, v katerem je igralo vsako moštvo samo 45 minut. Turnir je končal z zmago Železničarjev, kar je ponovni dokaz, da v Mariboru nogomet lepo napreduje. Rezultati posameznih iger so: Maribor-Svoboda 5:0, Železničar-Rapid 1:0, finale med Železničarji in Mariborom 3:2. Rapid je tudi organiziral uspel lahkootletski miting.

Končno, državno prvenstvo! Velika zagotek je vedno na rešenja. Vendar smo danes tako dalet, da lahko trdim, da sta edina kandidata za prvo mesto Concordia in BSK. Odločitev bo padla v Zagrebu prihodnjo nedeljo, ko se srečata tri dva rivala. Concordia rabi samo neodločen rezultat, pa si bo priborila ponosni naslov »državni prvak«. Kajti točko, ki jo več kot BSK je treba samo obdržati, pa je dosti, nasrotino mora pa BSK zmagati in se potem bo odločevala boljša goldifferencia med njim, Jugoslavijo ali Hajdukom. Vendar je pa to le kombinacija, kajti če BSK zmaga, bo svojo itak usoden goldifferenco še zboljšal. Rezultati predzadnjega kola so: Concordia - Slavija (Sarajevo) 3:0, Hajduk : BSK 3:1 in Jugoslavija : Slavija (Osijek) 5:0.

Medtem ko se je igralo predzadnje kolo tekem za državno prvenstvo, se je vršila pa druga prvenstvena tekma za zeleno mizo v Belgradu. Ta tekma, ki je končala uspešno za nov način odigranja državnega prvenstva, bo gotovo prinesla boljše in lepše čase našemu nogometu. Kajti nov način igranja za državno prvenstvo bo pomagal nogometu do razvoja, zadovolil bo klube kakor tudi gledalce, ki bodo imeli priliko slediti nedeljni za nedeljo zanimive tekme res prvorazrednih moštev.

Zadnje prvenstvene tekme v drugem razredu so končale z zmagami favoritorov. Korolan, mlad klub, je zopet dosegel lepo in pomembno zmago nad Reko. Rezultat 2:1 je lep uspeh in bo to moštvo pod spremnim vodstvom spomladi doseglo še lepe uspehe. V drugi tekmi je pa Slovan odpravil Natakarje s 7:0.

V nedeljo smo pa imeli kar dva zagrebška prvorazredna kluba v gosteb, ki sta bila oba po-

Ljubljanska drama: Gospa ministrica

Sala v 4 dejanjih. Branislav Nušić.

(Premiera 31. oktobra 1930.)

B. Nušić je brez dvoma najsvobodnejši družbeni in politični satirik. Tudi »Gospa ministrica« se odlikuje z brezobjirno žalo in tej brezobjirnosti na ljubo pozabimo ob nji na umetnostne ozire, ki jih je v tem delu manj, kot jih sicer poznamo. Tu je v tem delu manj, kot jih sicer poznamo. Nušić je nameč izredno spreten teatralik, neposreden in preprost v svojem dovršaju, topel, kadar gradi družabno komedijo, nebradan, neprizanjeljiv, bravurno drzen, kadar se norečuje iz političnih nerdenosti. Njegova groteska večkrat glasno spominja na klasika slovenske komedije - Gogolja in se motivno marsiksi dočela sporoča z njo; tudi patriarhalnost, ta najlepša osnova komedijskega obeležja, je pri Nušiću prav gogoljevska slovenska. Nušić gre v »Ministrice« seveda daleč preko komedije in groteske v golo burko, v nizanje dovitipov ob precej izumetnjeni glavnini zgodbi - toda zadev je pravo - občinstvo hoče do svoje pravice in si v tej komediji pošteče edinega zadoščenja. In zadoščenja je Ljubljana užala mnogo in je Nušiću hvaležna zanj.

Tako smo sprejeli ljubljansko uprizoritev »Ministrice«, ki jo je pripravil g. Fr. Lipah kot voditelj igre in jo je podala v glavnih vlogah ga. P. Juvanova. Zelel bi sicer, da bi vsi igralci ostali bolj pri čistih komedijah in ne bi šli za burko, s čimer bi se delo samo nekajko dvignilo - v splošnem pa je treba ugotoviti, da je režiser izrazil mnogo prave topote in dobre označbe za celoto. Posebno dobra je bila velika skupščinska igra v 3. dejanju in njega glavna stebra g. Cesar kot ujet Vasa in g. Plat kot Per Kalenč. Kakor receno, pa se je batil, da bi igra v bodoče še bolj ne ušla, zlasti pri takih temperamentnih igralcih, kot je n. pr. g. Daneš, ki je postavil svojega zeta Ceda Uroševiča na odlično osnovno, pa bi se moral v zunanjih sredstvih nekoliko krotiti. Cela vrsta igralcev, kakor g. Zelezničar, Kralj, Bratina, Sancin, Jerman, dame: Medvedova, Rakarjeva, M. Danilova, Bollarjeva, Kukčeva in dr. so podali prav izrazite in zanimivo izdelane type. Ga. P. Juvanova pa je s svojo ministrico nasla spet svojo reprezentativno vlogo, v kateri raste od prizora do prizora do prav gogoljevske konca. Predstava se je vršila za red A in gledališče je bilo do zadnjega zasedeno. Občinstvo, ki se je preko mere zabavalo, je bilo hvalno Nušiću in gledališču.

F. K.

Opera: Moč usode

Ljubljanska opera je dala tik pred prazniki drugo operno premiero v tej sezoni, Verdijevi »Moč usode«. Premiera je pokazala, da delo še ni bilo povsem nastudirano za dostopno uprizoritev in bi bilo nemara bolje, da bi ga presojali šele po reprizi. Ker pa ne vemo, kdaj bo repriza, naj podam vsaj nekaj vtipov za enkrat, po reprizi pa kaj več.

Najprej nam da mislite dejstvo, da pri nas toliko italijanske glasbe rabimo. Prav je, da čujemo tudi Italijane, toda sam večini Verdi se že odseda. Če bi dajali vsaj boljša Verdijeva dela, če bi po vsem, kar smo boljšega dobili od njega, čuli končno še Falstaffa ali kaj, bi bilo to razumljivo. Da pa dobivamo Ernanije in Moči usode - bo govoril nekaj trme operne uprave zraven, zakaj vsevkljuna kritika je to upravi že neštetokrat povedala.

Libretto te opere je natrpan s često zelo plitvimi in cenenimi efekti, med katerimi so nekateri tako dočeločno zla lase privlečeni, da delu škodujejo. Opera je nastala tik pred Aido, pa je za čas svojega nastanka pravzaprav izredno konservativna, če jo primerimo z istodobnim nemškim ali francoskim opernim delom. Res, da se ji že pozna nekaj zunanjih vplivov Wagnerjevih instrumentalnih efektov, njegova čustvena gradacija itd., toda arhitektonike in notranje smiselnosti wagnerijanskega dela nimata v poletu še manj. Giblje se med silkanjem in čustvenostjo in se trudi za uveljavljanje pevskih efektov; često so v delo vpleteni sladkobni kosi in vse skupaj je nekam »skupaj znečenost in ne napravi dobrega včista.

Dirigiral je delo g. Neffat, režiral g. Polič, dekoracije je zasnoval V. Uljančičev, plese pa naštudiral g. Golovin. Režiser se je trudil oživeti mrtve scene na odrvu z epizodami in gibanjem mase, nad povprečno ljubljanskim režiju se prav v umetnostnem oziru ni povpel. Dekoracije so bile primerne, g. Neffat je orkester lepo vodil, zbor pa je nekje v drugi sliki mučno plaval. Znak, da se ni bil dovolj trden. Glavne vloge so peli gg. Marčec (Alvaro), P. Grba (Don Carlos), I. Juraničeva kot gost (Leonora), Zupan (Calatrava), dalje gg. Rumpelj, Janko, Kogeljeva, Sancin i. dr. Juraničeva ima v višini lep in prodoren dramatičen soprano, ima tudi lepo izobraženo najnižjo lego, v srednjih legah pa preveč tremolira. Občuteno poje, toda

njena igra ne gre nad šablono. G. Marčec preveč tremolira. Ali se ta stvar ne da odpraviti? Nekateri pevski pedagogi so mnenja, da je to samo napaka šole in res se zdi, da so oni, ki trdijo nasprotino, v manjšini. V ostalem je g. Marčec kreativno dostopen pevski dramatski in igralski tip, prav tako g. Grba, za katerega je pa menda bila vloga pevski nekoliko previsoka. G. Zupan se je v resni vlogi lepo izkazal, njegova vokalacija pa je bila najzveznejša. Izmed ostalih je najbolje podal svojo vlogo g. Janko kot Fra Melitone.

Upajmo, da bo delo v prvih reprizah bolje podano.

V.

Domači vedež. Umetniška propaganda je zcela z izdajanjem »Domačega vedeža«. Namens in cilj tega periodičnega dela je označen v podnaslovu, ki pravi, da je to »zita kniga naših družin z nasveti iz vseh panog domačega gospodarstva, rodbinskega in družabnega življenja«. Nedvonom je zelo lepo zamisel, podati tovorno delo širokim našim krogom v času, ko nas vedno bolj objema vsakdanost, ki je daleč proč od knjig in znanja. Vedno bolj nas obkrožata omlednost lica in sporata, ki zaposlujeta čustvo in telo. To zajožje vrzel bo gotovo v oddišni meri mašil »Domači vedež«. Prvi zvezek, ki obsegajo črk »A« od besede »Abatis« do »Arterije«, kaže, da se bodo v tej zbirki obdelovali stvari iz najzveznejših področij. Veselina bo služila mladim in starim, učenim in neučenim. Posebno obširno se obdelujejo stvari iz zdravstvenega področja, kar je pač umilivo. Knjiga je namenjena najprej družini, kjer igra skrb za zdravje veliko vlogo. Tudi potrebnim po družabnosti hoče »Vedež« zadoščati. Na zadnjenih mestih prinaša primeren popis družabne igre. V nasprotju s »Poučnim slovarjem« prinaša pri tujkah izgovarjavo, vendar ne dosledno pri vseh, kar je obzalovati. Kdor ne bo zнал izgovoriti besede »Aejouj« (atažu), ta bo v zadregi tudi pri besedi »Agence«, »Newton« itd. »Vedež« tiskala Hrvatinova tiskarna. Papir je licen, le premalo se zdi trpež glede na pogosto rabo, ki ji je namenjen. Izbača mesечно. Četrtekna naročnina znaša 75 Din. Izšel bo v 24 zvezkih po 32 strani. Kot urednik je označen (pseudonim) dr. Nemo.

*

»Poučni slovar«, št. 11. (julij) in 12. (avgust) prinašata besede od »El Kunetra« do »februar« [11] in »februarška revolucija« do »Fréret Nicolas« [12]. »Poučni slovar« vrši hvaležno nalogo, da vedno v vsaki stevilki prinaša na čelu lista po en latinski izrek in s tem ohranja pomembnost latinsčine, ki se ji na sedanjih srednjih solah na vedno bolj rabišajo. Zvezka zlasti obširno razgata besedel element, emancipacija, era, fasces, fašizem. Zelo poučni so zares kondenzirani podatki o raznih znamenitih osebnostih, krajih itd., tako o »Evropi«, »Fašadi«, »Faustu«, »Ferdinand«, »Filip«, »Francija« itd. Ali ni mesto »kar ne najde...« pravilneje »cesar ne najdes...« V št. 12. poizveduje urednik dr. Glonar, kje in kdaj je umrl Lipe (Filip) Haderlap, časnikar, ki se je rodil 1849 pri Železni Kapli na Koroškem in je bil nazadnje urednik pri celovškem »Muru«.

*

Dujam Penič. (André Vite Mihičič. — Edizioni E. Boccard, 1, rue de Médicis, Paris VI.) Pred kratkim je izšla v Parizu monografska studija o jugoslovenskem kiparju Peniču. Delo je napisal umetnostni zgodovinar in estet A. V. Mihičič. Knjiga je opremljena z lepimi posnetki najboljših Peničevih del.

Dujam Penič je Dalmatinec, ki si je skozi težave umetniške borbe ustvaril svetoven sloves. Znan je v Ameriki, Angliji, Franciji. Eno njegovih del stoji celo v Louvreu.

Knjiga strokovno in obenem priprosto čitatev približuje vse skrivnosti umetnikovega ustvarjanja. Priborila si bo gotovo dostop tudi do naših krovov, ki radi neke opozicije o tem nešem umetniku niso vedeli veliko. Cena knjige je nizka. Naroča se lahko tudi preko naših knjižarnih od založništva. — Pariz, novembra 1930. R. J.

Iz društvenega življenja

Prosvetno društvo Krakovo-Trnovo v Ljubljani, bo prizdroilo v sredo 5. t. m. ob 8 zvečer v društveni dvorani Karunova ul. 14, prvi otvoren provesti večer. Predaval bo Msgr. Viktor Steskia o slovenskih slikarjih. Vljudno vabimo. — Odbor.

○ Kunčerejcem v Ljubljani. Odsek za režo kmetijske družbe v Ljubljani vabi cenično članstvo na II. zborovanje kunčerejcov, ki bo v nedeljo 9. novembra ob 9. dopoldne v prostorih Kmetijske družbe v Ljubljani. Pozdravni govor predsednika. Predavanje o reži kuncov. Poročilo o društvenem delovanju. Splošni razgovor in návisti. Vabiljeni tudi nečlanici — Odbor.

Združenje rezervnih avijatikov, oblastni odbor v Ljubljani vabi vse rezervno zrakoplovno osoblje k ustanovnemu občnemu zboru, ki bo v nedeljo, 9. novembra ob 10. dopoldne v Ljubljani, Kazina (prostor Aeroškola) Zvezda.

Klub »Triglav« v Belgradu. Dne 25. oktobra se je vršil letni občni zbor, na katerem se je ugotovilo, da je klub v prvem letu svojega obstoja lepo uspel, nabavil si potreben inventar za opremo svojih prostorov, ki jih ima v Knez Mihajlovi ulici št. 16. Tu stoji članom na razpolago časopisi in družabne igre. — Mesečna članarina znaša za letos 15 Din, a za dijsko 5 Din. Ker odbor želi povečati število članov, da bi se tako življenje v klubu lepi razvijalo, prosi tudi s tem vse, ki žele v klub vstopiti, da svojo željo javijo na naslov kluba. — Novi odbor je sleden: predsednik: dr. Kravina, odborniki: ga. Danica dr. Mojzerjeva, gd. Leskovic, gg. dr. Zorec, mr. ph. Rožman, dr. B. Pirc.

Darovi

Glasba

TRETORN

galoshič in čevljiza sneg

kupujejo vsi, ki<br

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 1·50 Din ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši oglas 5 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo višč. Za odgovor znamke! Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo!

Službe iščejo

Gospodinja

srednje starosti, išče mestna. Ponudbe pod »Miren« značaj: na upravo.

Ženska

se pripravlja za delo za dva dni v tednu. Naslov v upravi »Slovenca« pod štev. 12.624.

15 leten fant

poštenih staršev se želi izučiti za mehanika. Naslov pove uprava »Slovenca« pod štev. 12.623.

Učenka za pletenje

se sprejme. - Naslov v upravi lista štev. 12.620.

Službodobe

Dekle

pošteno in pridno, čedne zunanjosti in lepega vedenja, ki ima veselje do otrok in vseh gospodinjskih del, sprejme takoj 4 članska obitelj v Ljubljani. Ponudbe na upravo pod »Dobra služba«.

Prodajalka

delikatesne stoke z garancijo 20.000 Din — se sprejme kot voditeljica pravovrsne trgovine proti dobrim plačam. Ponudbe pod »Samostojna moč« na upr. »Slovenca« Celje.

Vajenca

za krojaško obrt sprejme I. Goltez, Stožice - Ježica v Ljubljani. Hrana in stanovanje pri mojstru, drugo po dogovoru.

Mesarskega vajenca

pridnega in poštenega — isčem. Naslov pove uprava »Slovenca« pod štev. 12.460.

Samostoj. gospodinja

sprejme za takojšen nastop. Predstaviti se je: Rajhman, mešč. šola, Celje

Kmetiškega fanta

vajenega tudi konj, se išče za stalno službo. Naslov: Ljubljana VII, Podmiljsčakova ul. 4.

Dekle

(najraje Gorenjko), ki zna dobro kuhati, takoj sprejme Vera Kasunovič, so-poga zdravnika, Koprivnica, Hrvatsko. Plača 400 dinarjev.

Mizarskega vajenca

z vso oskrbo — sprejme delek »Slovenca« pod Zupan Ivan, Javornik 46.

Vnajem

Za vinotoč

se išče 1—2 lokalja po možnosti tudi klet, na prometnem kraju v Ljubljani. - Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Zeleni venec«.

Objave

Prostov. javna dražba izredno obširne vsebine, se vrši 6. in 7. novembra po 9 dopoldne v Kapiteljski ulici 3, dvorišče.

Opozorilo.

Svoje cenjene odjemalce oziroma naročnike vladno opozarjam, da Kosta Novakovič za mene ne izročajo ničesar, bodi si denar ali blago, ker nima za to pooblaščen. Vsako potrdilo oziroma pooblastilo se ima smatrati kot neveljavno. - Ljubljana, dne 3. novembra 1930. — Z odličnim spoštovanjem Josip Goldstein, optični zavod.

Javna dražba

najdenih predmetov se vrši dne 6. novembra ob 9 dopoldne na postaji Ljubljana gl. kol. Dvoje stanovanj po 2 sobi, predsoba, kuhinja, kopalnica, pritlikino, ozir. stanovanje: štiri sobe, predsoba, kuhinja, kopalnica, dva balkona, komfort, predvsem lepa solnčna lega, oddam za takoj. - Naslov v upravi Slovenia pod štev. 12.605.

Meblirana

soba, solnčna, separirana, se odda za Bežigradom (Pleteršnikova ulica 24).

Trisobno stanovanje s pritliklinami, ob glavni cesti, se odda. Trata 13. St. Vid n. Ljublj.

Opremljena soba s posebnim vhodom se takoj odda stalnemu gospodu. Naslov pove uprava »Slovenca« štev. 12.499.

Stanovanje

dveh sob in pritlikine — takoj oddam. Naslov pove uprava »Slov.« pod štev. 12.625.

Stanovanje

sobo, kuhinjo in pritlikino oddam za takoj. Kje, pove uprava »Slovenca« pod štev. 12.622.

Zenitbe

Industrijačec agilen, 26 let star, čeden, želi zaradi pomajkanja znanja poznanstvo tem potom s podjetno mladenko, trgov. izobraženo, žeže, staro 18—24 let, z nekaj gotovine v svetu takojšnje ženitve. Diskretnost častno zajamčena. - Le resne ponudbe s polnim naslovom in opisom je nasloviti na oglas, oddelek »Slovenca« pod: Bodočnost.

Hiša

enonadstropna, parket in elektrika, 18 let davka prosta, naprodaj. Naslov v upravi pod štev. 12.626.

Pletilni stroj

Prva na zelo prometnem kraju v Ljubljani, z dve ma lokaloma in šest stanovanji, podkletena, vodovod, elektrika, nekoliko vrta in dvorišča, na prodaj za 365.000 Din. — Druga na enakem prostoru s 4 stanovanji, spodaj velike delavnice, vodovod in elektrika, ca. 600 m² vrta in dvorišča, za 195 tisoč Din. Naslov v upravi pod štev. 12.481.

Dve hiši

Ideal, že skoraj nov, poceni naprodaj. - Sparovec, Podpeč 35, Preserje.

2 Singer šival. stroja

naprodaj po 1600 Din. — Poizvedbe pri upravniku Slov. pod štev. 12.621.

Slike

v krasnih barvah razne velikosti nudi Lindič, Komenskega 36, Ljubljana.

Obrt

Talarje in birete za velečastito duhovščino, ter vse v krojaško stroko spadajoča dela za gospode, izvršuje fino in po nizkih cenah Franc Himmelreich, kroj. mojster v Ljubljani — Pred Škofijo 9, II. nadstr.

Pohištvo

tudi na obroke. Spalnice, pleskane 2900 Din, kuhinjske oprave 1100 Din, omare 560 Din, postelje 260 Din, kuhinjske kredecne 580 Din. Sprejemam naročila, popravila. Mizarstvo »Sava«, Kolodvorska 18.

Remžgar Ivan

posestnik v Črni vasi

dne 3. novembra, previden s tolažili svete vere, mirno v Gospodu zaspala. — Pogreb nepozabnega pokojnika bo v sredo dne 5. novembra 1930 ob pol dveh popoldne iz hiše žalosti, Črna vas št. 1, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana — Črna vas, dne 3. novembra 1930.

Žaluoči ostali.

Mestni pogrebeni zavod v Ljubljani

Potri globoke žalosti naznajamo pretužno vest, da je naš ljubljeni soprog, oče, stric in svak, gospod

Remžgar Ivan

posestnik v Črni vasi

dne 3. novembra, previden s tolažili svete vere, mirno v Gospodu zaspala. — Pogreb nepozabnega pokojnika bo v sredo dne 5. novembra 1930 ob pol dveh popoldne iz hiše žalosti, Črna vas št. 1, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana — Črna vas, dne 3. novembra 1930.

Mestni pogrebeni zavod v Ljubljani

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+